

Sygn. akt II C 1486/15

Uzasadnienie wyroku z 26 kwietnia 2016 roku.

Powód P. R. dnia 22 maja 2015 roku (data prezentaty) wystąpił przeciwko pozwanej S. T. U. Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. z powództwem o zapłatę kwoty 10.389,88- zł. wraz z ustawowymi odsetkami od 6 sierpnia 2014 roku do dnia zapłaty tytułem bezpodstawnego wzbogacenia w związku z rozwiązaniem umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym. Powód powołał się na abuzywność zapisów ogólnych warunków umowy, które umożliwiały pozwanej wyliczanie świadczenia wykupu w oparciu o tabelę uzależniającą wartość wykupu od roku trwania umowy. Zdaniem powoda abuzywność tych zapisów skutkuje tym, że nie wiążą one stron i pozwana zobowiązana jest wypłacić powodowi bezpodstawnie pobraną kwotę 10.389,88- zł. Zdaniem powoda kwota pobrana przez pozwaną ma charakter kary umownej za rozwiązanie umowy a zapisy OWU określające świadczenie wykupu są niezgodne z art. 385⁽³⁾ pkt: 4, 12, 13, 16 i 17 k.c. Powód na wypadek nieuwzględnienia roszczenia z bezpodstawnego wzbogacenia na skutek uznania abuzywności wzorca umowy zgłosił żądanie ewentualne orzeczenia unieważnienia umowy i zwrotu świadczenia na podstawie art. 12 ust. 1 pkt 4 ustawy z 23 sierpnia 2007 roku o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, Poz. 1206). Powód zarzucił pozwanej stosowanie nieuczciwej praktyki rynkowej polegającej na działaniu wprowadzającym w błąd przez oferowanie produktu ubezpieczeniowego jako bezpiecznej i pewnej lokatę środków finansowych w sytuacji gdy przed wprowadzeniem produktu na rynek pozwana miała wiedzę, że statystycznie 83% osób zakończy umowę przed terminem.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości. Pozwana podniosła zarzuty: 1. nieudowodnienia abuzywności wzorca umowy, 2. zarzut, że świadczenie wykupu jest świadczeniem głównym i jest sformułowane w sposób jednoznaczny, zapisy OWU dotyczące świadczenia wykupu nie naruszają interesów powoda jako konsumenta i nie są sprzeczne z dobrymi obyczajami, 3. zarzut, że uznanie abuzywności wzorca umowy spowoduje brak możliwości wypłacenia powodowi jakiegokolwiek świadczenia wykupu, 4. zarzut, że postanowienia OWU, których dotyczy pozew nie zostały wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych, 5. zarzut, że powód zawarł umowę z pełną świadomością, został poinformowany o jej warunkach i otrzymał OWU przed zawarciem umowy a jego celem jest bezkosztowe wycofanie środków.

Sąd Rejonowy ustalił, co następuje:

Strony zawarły umowę ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym ze składką regularną M. (...) o indeksie (...), potwierdzoną polisą nr (...) z 11 lutego 2008 roku. Umowa została zawarta na 30 lat ze składką miesięczną w wysokości 350,- zł.

Okoliczności bezsporne, polisa nr (...) z 11 lutego 2008 roku k. 39, wniosek o zawarcie umowy wraz z załącznikiem k. 253-255, potwierdzenie odbioru polisy k. 252, OWU k. 135-146.

Powód zawarł umowę w celu uzyskania dodatkowych pieniędzy na emeryturę. Powód rozmawiał telefonicznie z agentem, następnie było jedno lub dwa spotkania z agentem. Powód opierał się na informacjach przekazanych przez agenta dotyczących inwestowania, natomiast nie zapamiętał aby był informowany przez agenta o konsekwencjach przedterminowego rozwiązania umowy. Powód nie czytał ogólnych warunków umowy. Agent zapewniał powoda, że jest to atrakcyjna inwestycja. Po zawarciu umowy agent nie kontaktował się z powodem. Powód oczekiwał, że produkt ubezpieczeniowy będzie podobny do lokaty bankowej. Powód zdecydował się na przedterminowe rozwiązanie umowy, gdyż potrzebował pieniędzy na remont mieszkania i na życie. Powód był zaskoczony wysokością kwoty, która została pobrana przez pozwaną po rozwiązaniu umowy.

Zeznanie powoda k. 302-303.

Powód wpłacił tytułem składek łącznie kwotę 22.690,27 zł. W związku z rozwiązaniem umowy pozwana określiła wartość części bazowej rachunku na 22.167,44 zł., a wartość części wolnej rachunku na 112,36 zł. Wartość jednostek funduszy określono na kwotę 22.279,80 zł., zaś świadczenie wykupu na kwotę 11.889,92,- zł. Pozostała kwota

10.389,88- zł. wartości jednostek funduszy w dyspozycji pozwanej. Pismami z dnia 17 lipca 2014 roku powód wypowiedział umowę i jednocześnie wezwał pozwaną do zapłaty całości środków zgromadzonych na rachunku jednostek funduszy oraz do wydania dokumentów dotyczących umowy.

Informacje dotyczące umowy na dzień 22 lipca 2014 roku k. 46, pisma powoda z 17 lipca 2014 roku k. 40-42.

Czynności pośrednictwa wykonywała firma (...) S.A. z siedzibą w P.. Pozwana tytułem prowizji wypłaciła pośrednikowi kwotę 4.608,50 zł. Pozwana nadto wyliczyła inne koszty umowy: pozostałe koszty akwizycji w kwocie 1.797,50 zł., dodatkowa alokacja w kwocie 455,- zł., koszty administracyjne związane z wykonywaniem umowy w kwocie 2.033,06 zł. oraz pozostałe koszty techniczne w kwocie 22,81 zł. Łącznie pozwana poniesione przez nią koszty umowy obejmujące również koszt świadczenia wykupu w wysokości 11.889,92 zł. określiła na kwotę 20.806,88 zł.

Prowizja wypłacona agentowi ubezpieczeniowemu z tytułu umowy ubezpieczenia potwierdzonej Polisą nr (...) k. 266 wyciąg z raportu prowizyjnego k. 267, faktura VAT i potwierdzenie przelewu k. 268-270, zestawienie kosztów dla polisy nr (...) k. 262-265.

Sąd Rejonowy dokonał następującej oceny materiału dowodowego:

Sąd Rejonowy nie przeprowadził dowodu z zeznań świadka M. D., gdyż powód cofnął wniosek dowodowy o przesłuchanie tego świadka. Dowody z zeznań świadków A. K. i A. F. w istocie nie wniosły niczego nowego do sprawy. Tezy dowodowe dotyczące zeznań tych świadków sformułowane zostały w pozwie na wysokim stopniu ogólności, w tezach tych nie wskazano konkretnych okoliczności sprawy, których dowodzić miałyby zeznania tychże świadków oraz wpływu tych okoliczności na rozstrzygnięcie sprawy. Sąd Rejonowy nie uwzględnił wniosków dowodowych zgłoszonych przez powoda na ostatniej rozprawie gdyż wnioski te były spóźnione. W myśl art. 207§6 k.p.c., sąd pomija spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich w pozwie, odpowiedzi na pozew lub dalszym piśmie przygotowawczym bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności. Sąd Rejonowy nie uwzględnił wniosku o powołanie biegłego sądowego aktuarium, gdyż okoliczność, na którą biegły miałby opiniować nie ma istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, której istotą jest indywidualna kontrola wzorca umowy.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Sprawę należy rozważać w płaszczyźnie ustawy z 22 maja 2003 roku o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. Nr 124, Poz. 1151 ze zm.) oraz przepisów kodeksu cywilnego o umowie ubezpieczenia (art. 805-834 k.c.). Należy mieć na uwadze również treść zawartej przez strony umowy i zapisy OWU. Stosownie do art. 385⁽¹⁾§1 kc, postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Niewątpliwie zapisy OWU załącznika Nr 1 ust. 14 pkt c rażąco naruszają interesy konsumenta, w sytuacji gdy w razie rozwiązania umowy traci on nawet 46,87% środków zgromadzonych na części bazowej rachunku. Zapisy te są sprzeczne również z dobrymi obyczajami, gdyż godzą w równowagę kontraktową z uwagi na dysproporcję między środkami zgromadzonymi na rachunku jednostek funduszy a kwotą świadczenia wykupu (por. wyrok Sądu Najwyższego z 13 lipca 2005 roku, I CK 832/04, LexPolonica nr 381994). Za sprzeczne z dobrymi obyczajami należy uznać również takie sformułowanie OWU, o wysokim stopniu skomplikowania, które powoduje, że konsument zawierając umowę nie jest świadomy jej szczegółowych regulacji, w tym warunków przedterminowego rozwiązania umowy. Nadto świadczenie wykupu ustalone procentowo (ryczałtowo) pozostaje w oderwaniu od faktycznie poniesionych przez pozwaną kosztów. Bezspornie zapisy dotyczące wysokości świadczenia wykupu nie zostały uzgodnione indywidualnie. Wysokość świadczenia wykupu pozostaje w rażącej dysproporcji do wysokości środków zgromadzonych na części bazowej rachunku powoda. Art. 18 ust. 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej stanowiący, że składkę ubezpieczeniową ustala się w wysokości, która powinna co najmniej zapewnić wykonanie wszystkich zobowiązań z umów ubezpieczenia i pokrycie kosztów wykonywania działalności

ubezpieczeniowej zakładu ubezpieczeń nie oznacza, że to konsument w razie przedterminowego rozwiązania umowy ma ponosić ryzyko działalności gospodarczej pozwanej, w szczególności zaś koszty prowizji agenta. Należy też podkreślić, że pozwana w trakcie trwania umowy pobierała z rachunku jednostek funduszy opłaty tytułem kosztów wykonywania umowy. W ocenie Sądu Rejonowego zapisy OWU dotyczące świadczenia wykupu nie są napisane prostym i zrozumiałym językiem, pozwalającym ubezpieczającemu przewidzieć przy zawieraniu umowy, że w razie jej przedterminowego rozwiązania, może stracić nawet 46,87% zgromadzonych na części bazowej rachunku środków. Brak jest podstaw do uznania świadczenia wykupu za świadczenie główne. Świadczenie wykupu to świadczenie wypłacane na wypadek przedterminowego rozwiązania umowy, a trudno przyjąć, że celem umowy było jej przedterminowe rozwiązanie. Do ustalenia, że świadczenie jednej ze stron umowy na rzecz drugiej strony ma charakter świadczenia głównego w rozumieniu art. 385⁽¹⁾§ 1 zd. 2 k.c. nie wystarczy konstatacja, że świadczenie to należy się drugiej stronie umowy za świadczoną przez nią usługę w ramach realizacji zawartej umowy. Pojęcie "głównego świadczenia stron" należy rozumieć wąsko, w nawiązaniu do pojęcia elementów przedmiotowo istotnych (essentialia negotii – por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 2 lutego 2011 roku, VI ACa 910/10, LEX nr 1120302). Uznanie postanowienia załącznika nr 1 pkt 14 c OWU za abuzywnie skutkuje koniecznością zwrotu pozostałej kwoty zgromadzonej na części bazowej rachunku powoda (art. 405 kc.). Odnosząc się do zarzutów pozwanej, że brak jest wpisu do rejestru klauzul niedozwolonych dotyczącego zapisów OWU mających zastosowanie w sprawie należy podkreślić, że nie może zasługiwać na aprobatę praktyka przedsiębiorców, którzy formułują klauzule ogólnych warunków umowy w sposób literalnie odmienny od klauzul wpisanych do rejestru klauzul niedozwolonych podczas gdy w istocie klauzule te wywołują ten sam skutek co klauzule niedozwolone. Należy też wskazać na ugruntowaną linię orzecniczą Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w Luksemburgu, który przyjął działanie sądu ex officio przy badaniu abuzywności klauzul umownych i ich niewiążącego charakteru w sprawach z udziałem konsumentów. Uznanie abuzywności klauzuli wywołuje skutek ex tunc i umowa jest interpretowana tak jakby ta klauzula w ogóle nie istniała, chyba że konsument wyrazi sprzeciw (por. orzeczenie ETS w Luksemburgu z 4 czerwca 2009 roku C-243/08 w sprawie P., orzeczenie ETS z 21 lutego 2013 roku, C-472/11 w sprawie B. B.). Wobec uwzględnienia roszczenia powoda z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia brak jest podstaw do rozstrzygnięcia o żądaniu ewentualnym opartym na art. 12 ust. 1 pkt 4 ustawy z 23 sierpnia 2007 roku o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, Poz. 1206).

Roszczenie z tytułu nienależnego świadczenia, mającego taki charakter już w chwili spełnienia, staje się wymagalne od tej chwili i od tej chwili uzasadnione jest żądanie odsetkowe (por. wyrok Sądu Najwyższego z 22 marca 2001 roku, V CKN 769/00, OSNC 2001/11/166).

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98§1 i §3 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w zw. z §6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tj. Dz. U. z 2013 roku poz. 490). Na koszty procesu składają się: opłata sądowa od pozwu w kwocie 520,- zł., wynagrodzenie radcy prawnego w stawce minimalnej w kwocie 2.400,- zł. oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17,- zł.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w sentencji.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełn. pozwanej.